

Brkoslav severní

Na zimu k nám někdy přilétají hejna velmi pestře zbarvených ptáků velikosti špačka. Svou krásou a barevností si nezapadají s tropickými papoušky. Jsou hnědí, s bílými, žlutými a červenými skvrnami na křídlech. Navíc mají nápadnou chocholku na hlavě. Není to valašský papoušek, ale pták hnízdící na severu Evropy a zaletující k nám jen v zimě – brkoslav severní.

Brkoslav je rozšířen především ve Skandinávii a v Rusku. Hnízdí v severském jehličnatém lese – v tajze. Většinu let tráví brkoslavové doma na severu Evropy, kde se živí plody jeřábu ptačího.

K nám přiletí, když se zde výrazně namnoží a jeřáby toho roku neplodí. Většinou přilétají malá hejna o velikosti desítek až stovek ptáků, někdy mají ale jeho výskyty i ráz invazí. Ty jsou známé již od středověku. Poslední invaze brkoslava severního k nám byla zaznamenána v roce 2008, byla pozorována hejna o velikosti až 2 000 ptáků.

V zimě se brkoslav vyskytuje tam, kde může najít bobulovité plody keřů a stromů – jeřábu ptačího, růže šípkové nebo hlohu, ale také jmelí či ochmetu. Ve zvláštní oblibě ale má jablka. Na Valašsku se druh vyskytuje hlavně na okrajích měst a ve vesnicích. Tady pak přednostně vyhledává ovocné

sady a živí se jablky, která zůstala na stromech nebo na zemi. V případě jeho hojnějšího výskytu můžete brkoslavy vidět v městských parcích ve Vsetíně i ve Valašském Meziříčí, kde hoduje především na bobulích jmelí bílého.

Při invazi v roce 2008 byla v celé ČR v 43 % případech pozorována konzumace jablek, v 15 % případů se pak brkoslavi krmili plody jmelí bílého a jeřábu ptačího a v 10 % plody růže šípkové.

Jeho trávicí systém je dost nedokonalý, velkou část potravy vyloučí nestrávenou ven. Proto každý den spořádá pořádnou porci bobulovin. Brkoslav tak napomáhá k šíření semen dřevin v krajině. Ve velké míře rozšiřuje i jmelí.

Brkoslav se u nás vyskytuje od října do dubna, výjimečně byl pozorován i v květnu. V těchto jarních měsících je již možné samce sledovat při zpěvu i toku. Byly zaznamenány dokonce i pokusy o zahrnutí, avšak bez potřebného ověření odborníkem. Ornitology na sebe dříve, než jej spatří, upozorní hlasem – ozývá se svým typickým zvonivě cvrčivým, vysokým „srrrr“.

Karel Pavelka

kurátor – zoolog, Muzeum regionu Valašsko, Odborné oddělení Valašské Meziříčí

